

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăștie” și „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului”

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România și străinătate 15 lei pe an.

APARE

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarită, cu prețuri moderat
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Orăștie, 11 Noembrie 1904.

Adunarea despărțământului IX. Orăștie,

ținută Duminică la 6 Noembrie după eșirea dela biserică
în sala școlii din loc.

Despre decursul acestei adunări publicăm la loc de frunte următorul raport.

Directorul despărțământului Dl protopresbiter V. Domșa a deschis ședința, arătând că asociațiunea este întemeiată pentru cultivarea poporului, și poporul are datorință în unire cu inteligența sa, să conlucre la atingerea scopului și să se înroleze cu dragoste sub steagul Asociațiunii.

Poporul adunat a primit cu aplause cuvântul de deschidere, după care a urmat repede executarea punctelor programului.

Când a ajuns la ordine comisiunea pentru conscrierea membrilor noi, poporul s'a rărit și în sală abea a mai rămas membrii comisiunilor. Inteligența

mai de valoare din Orăștie și jur afară de cei numiți mai jos au absentat complet.

Au fost prezenți, din Orăștie și jur Ioan Moța, preot, Ioan Branga și Constantin Baicu, învățători, Simion Corvin jun cassariul despărțământului, Ilie Popovici, preot Sibiușel, Nicolae Andrei preot în Căstău, Ioan Botean, preot în Binținț și Ioan Vlad, învățător.

Ca oaspeți și locuitori noi în speranțe ai Orăștiei, au fost prezenți Dnul Dr. Valeriu Moldovan avocat dela Turda și fratele seu Dl Vasile Moldovan.

Cu toate că directorul despărțământului acestuia a pus în cale cu trei săptămâni înainte, că în ziua aceasta ca într-o zi de sărbătoare culturală în vestita Orăștie să se facă și oare-care petrecere, zădarnică a rămas intențiunea aceasta pentru că sămânța a fost aruncată pe inimi reci și împietrite; cu toate că directorul despărțământului a înștiințat și comitetul central din Sibiu despre ținerea acestei adunări și l'a rugat, să se pună la dispoziție

cu ocaziunea aceasta un aparat din schiopicul cu care Dl profesor Ciortea dela Brașov în urma unei înțelegeri avute cu directorul gimnasiului Dl Virgil Oniț, era să fie invitat a ținea și aici prelegerile sale interesante pentru popor, pentru ca și despărțământului acestuia să i-se dea un avânt mai însuflețit, toate eforturile au fost zadarnice, de nicăiera nici un răspuns, nici o încurajare, nici chiar din centru!

Nu-i mirare deci când și adunarea aceasta a rămas pe lângă îndeplinirea de forme seci, fără rezultatul dorit.

Comitetul vechiu și-a depus mandatul și s'a ales alt comite pentru ciclul viitor de trei ani în sensul statutelor.

Ca director a fost proclamat Dl Dr. Valer Moldovan, avocat din Turda.

Din cele arătate se poate convinge Onor. public, că acolo unde nu e înțelegere, și unde se caută cu intențiune de a zădarnici ori ce pornire bună, nici nu se poate face nimica!

Raportorul.

FOIȚĂ

Souvenirs de L'amartine.

— Traducere din limba franceză. —

(Urmare).

Trecusem deja de mult prin golful de Ponzolles, Baia și prin canalul Gaëte. Eram în largul mării. Somnul ne birui. Ne culcărăm pe băncile noastre lângă băiat. Adormirăm în curând legănați de ondulațiunile luntrei. Când ne deșteptarăm era ziua albă.

Un soare arzător acoperea marea cu panglici ca para focului și se reflecta pe casele albe a unui ținut necunoscut. Un zefir care adia dispre țermurii acestui ținut, făcea să fâlăie pânza luntrei noastre. Incurând debarcarăm în încântătoarea insulă Ischia, pe care am locuit-o și iubit-o atât de mult mai târziu. Pentru primadată ea imi apăru, plutind în lumină, răsărind din mare, perzân-

du-se în albastul cerului, și eșind ca d'ntr'un vis de poet în decursul unui somn într-o noapte de vară.

V.

Insula Ischia, care desparte golful de Neapole de golful de Gaëte nu e decât un munte singuratic (a cărui pisc acoperit cu zăpadă își implântă în cer colții săi rupt) întretăiat de vă, vâgăuni, și torenți. Coastele sale de sus până jos sunt îmbrăcate cu castani. Platourile mai aprop ate de mare, poartă colibe, case țărănești și cătune pe jumătate ascunse sub vța de viie. Fiecare din cătunele acestea își are marina sa. Se numește astfel, micul port (liman) unde navigă bărcile pescarilor insulei.

Nu există nici una din aceste case, atârinate pe povârnișul muntelui, ascunsă în fundul vâgăunilor, adăpostită după castani, umbrită de pini, încunjurată de boltiturile albe, care să nu fie în vis locuința ideală a unui poet sau artist.

Ochii nostri nu se mai săturau privind acest spectacol. Abia când soarele se ascunse după munte și noaptea începu a-și întinde negrele sale aripi asupra pământul, părăsirăm insula, întorcându-ne la Neapol, culcați pe băncile noastre de lopătari.

VI.

În zilele următoare noi reluarăm cu veselie noua noastră meserie. Visitarăm insula Capri, Cuma cu templele sale învăluite de lauri stufoși, Portici Pompéa surzător sub lava Vesuviului, Castellamare a cărnii păduri înalte și întunecoase de castani selbatici și de lauri colorează în verde-întunecat valurile încontinuu murmurătoare ale portului.

Bătrânul luntraș pretutindenea cunoaște câte-va familii de pescari, unde căpătam ospitalitate când marea era furtunoasă și ne împedeca de a ne reîntoarce în Neapol.

În decurs de 2 luni noi n'am pășit pragul vre-unei ospătării. Duceam o viață frugală

Școala de repetiție economică în noul „Proiect de lege” al dlui ministru Berzeviczy.

Secția economică a Asociațiunii s'a ocupat în anul crt. foarte mult cu chestia școlii de repetiție economică în scopul de a găsi căi și mijloace pentru organizarea ei pe sama poporului nostru; ear' pe baza propunerii secțiunii, adoptate și de comitetul central, adunarea generală din Timișoara a destinat o sumă de K 2000.— pentru calificarea învățătorilor noștri pe seama acestei școle.

Prin noul proiect se schimbă în mod esențial condițiile de mai înainte și privitor la școala de repetiție economică. Este, credem, de datorința noastră să urmărim această chestiune și să vedem, ce și în cât ea câștigă sau pierde prin modificările ce sunt în prospect.

Vom mai da mai întâiu dispozițiunile prevăzute în noul proiect referitor la aceasta școală.

In *Capitolul I. §. 1.*, se zice că „Toți părinții (tutorii, stăpânii) au să-și dea copiii, în mod regulat, după împlinirea anului al 12-lea până la împlinirea anului al 15-lea trei ani de-arândul, la *cursul de repetiție* dela școala poporală elementară”.

In *Capitolul II. §. 14.*, alin. 4 se zice: „In cursul de repetiție al tuturor școalelor elementare poporale *limba de propunere e exclusiv cea maghiară*”.

§. 20. Toți copiii obligați să cerceteze școala, după ce au absolvat cursul zilnic de șase ani în școala elementară poporală cu succes corespunzător și nu se împărtășesc de altă instrucție (școala superioară poporală, civilă, ori medie), au să cerceteze trei ani de-arândul, dela împlinirea anului 12 până la împlinirea anului 15 de etate, *cursul de repetiție* al școlii elementare poporale.

§. 21. In cursurile de repetiție pe lângă instruirea în cunoștințele generale sunt a se

ca și poporul. Purtam costumul poporului. Vorbeam limba sa și simplitatea obiceiurilor sale ne comunica naivitatea sentimentelor sale.

Această schimbare de altmintrele atât pe mine cât și pe amicul meu ne costa puțin. Crescuți amândoi la țară în decursul furtunei revoluțiunii, care nimicise sau împărștiasse familiile noastre, noi trăirăm mult timp în copilăria noastră în vieța țărănească, anume amicul meu în munții din Grésivandan la un țăran, care îl primise în decursul încarcerării mamei sale, ear' eu pe colinele dela Maconais în mica locuință țărănească, unde mama și tatăl meu și-au primit cuibul lor amenințat. Intre păstorul său agricultorul munților noștri și între pescarul din golful dela Neapol, nu era deosebire decât cu privire la ocupațiune, limbă și ținut. Plugul sau valul inspiră aceleleași sentimente oamenilor cari lucră pamântul sau apa. Natura vorbește aceeași limbă acelora cari locuiesc împreună cu ea pe munți sau pe mare.

Noi o probarăm. In mijlocul acesto

șinea în vedere în comunele cari se ocupă cu agronomia în prima linie obiceiurile ramuri ale economiei, la fete indeosebi economia de casă, ear în comune cari se ocupă cu comerțul și industria, interesele industriei și ale comerțului. In urmare, cursul de repetiție se împarte în curs economic și curs industrial (comercial), ori apoi întrucât raporturile locale motivează lucrul în curs de ambele direcțiuni. Cu privire la cursul de repetiție comercial ori industrial, servesc de cunosură dispozițiunile referitoare la școalele de sodali, din art. de lege XVII, anul 1884, §§-i 80—87.

§. 22. Cursul de repetiție la școalele poporale elementare este a se duce în legătură organică cu cursul zilnic de instrucție și în el sunt a se propune studii corăspunzătoare raporturilor locale, ca: economia de câmp, grădinăritul, economia de casă cum și cunoștințe generale. Pretutindeni unde statul ori comuna susține cursul zilnic al școlii elementare poporale, îngrijește tot statul respective comuna, să fie înființat și susținut cursul de repetiție, întrebuintând spre acest scop localitățile existente de instrucție și aranjamentul ce-l posed. Învățătorii de stat si comunali au să facă instrucția în cursurile de repetiție fără rebonificare specială.

Confesiunea, ca susținătoare de școale, are să se îngrijească de înființarea și susținerea unui curs de repetiție corespunzător determinațiunilor legii prezente, pretutindenea unde învățătorul, sub titlul întregirii de salar ori sub titlul de „*incentuale*” primește ajutor dela stat. Un astfel de învățător are să conducă cursul de repetiție asemenea fără plată.

Chiar și acolo unde confesiunea grijește numai de cursul zilnic al școlii poporale elementare, dar' comuna înființează și susține curs de repetiție, *confesiunea are să lase spre folosire în scopul acesta localitățile și aranjamentul școlii*. Învățătorul poate însă să

oameni simplii noi nu ne simțeam streini. Chiar monotonia acestei vieți ne plăcea. Cu mâhnire vedem apropiindu-se sfârșitul verii când trebuia să ne reîntorcem în patria noastră. Familiile noastre neliniștite ne ordonau să ne întorcem.

VII.

Intr'acestea veni Septemvrie cu ploile sale torențiale. Marea era tulburată. Meseria noastră devenea uneori periculoasă. Vânturile erau recoroase. Valurile spumegau și adeseori ne udau prin stropirile lor. De aceea ne cumpăram niște mantale de ploaie cu glugă confecționate de o lână sură. Mateloții și lazaroni din Neapol le poartă în decursul iernii, aruncându-le pe umeri. Măncile largi a acestor mantale atârnă pe lângă brațele desvălite. Gluga fâlfâind pe umeri sau infundată peste urechi, după cum e timpul, apără capul marinarului de ploaie și frig, sau lasă vântul și razele soarelui să se joace în părul ud.

Intr'o zi noi plecarăm pentru a pescui pești de mare (rauget roșioară) și thon p

fie obligat numai la cel mult 36 ore de instrucție pe săptămână, la cursul zilnic și cel de repetiție al școlii poporale elementare.

§ 23. In comunele mai mari, in cari numărul celor obligați să umble la cursurile de repetiție înființate în direcția agronomică atinge suma de cel puțin o sută, iar mijloacele materiale ale comunei o permit aceasta, instrucția agronomică o prevede în cursul respectiv un învățător de specialitate, numit anume în postul creat spre acest scop. De altcum și în asemenea comună sunt decizătoare dispozițiunile cuprinse în paragraful premergător. (Va urma).

Incurajarea cultivării și prelucrării cânepii și inului.

(Urmare și fine).

Altă condiție a acordării ajutorului de stat este, că cei interesați să fie aplicați nu numai la susținerea în stare bună și activitatea topitoarei, ci și a să îngrijă de adunarea unui fond de rezervă corespunzător pentru timpul, când topitoarea va trebui renovată. In acest scop se vor destina din taxele de topit timp de 12 ani atâta cât este necesar a să aduna 50—75% ale speselor de zidire ale topitoarei. Acest fond de rezervă este proprietatea celor interesați în scopul înființării și susținerii topitoarei și până la întrebuintare va avea să se manipuleze pentru fructificare, întrebuintarea lui însă se va putea face nu mai cu concesiune ministerială și conform planului aprobat de ministeriu.

Cererea pentru ajutor de stat în scopul înființării topitoarei artificiale independente este a se înainta vicecomitetului comitatens, care o va înainta ministrului împreună cu opiniunea reuniunii economice competente.

țermurii insului Cuma, unde curentul le aruncă în acest anotimp. Marea era liniștită, nici o creață nu se vedea pe luciul ei nemărginit. Cătră amiazi însă se arăta dinspre partea vestică a insulei negură, care anunța că in curând se va apropia o furtună. Noi speram însă să o prevenim și că vom avea timp de a trece dincolo de capul Misène înainte de ce s'ar răscoli marea greoaie și adormită.

Pescuitul fu abundent. Voirăm să aruncăm încă de vre-o câte-va ori plasa. Vântul însă ne surprinse. Incepu să bată cu furie din virful muntelui Epomeo care dominează Ischia Sgomotul ce-l făcea era atât de înfricoșat, încât se părea că muntele cel imens se rostogolește în mare. Vântul obi mai întâiu toată masa lichidă ce ne încunjura, întocmai așa precum grapa blește brasdele trase de plug, revenindu-și din surprinsa sa, să umflă murmurând și apoi ca o săgeată se aruncă a înălțime așa de considerabilă că ascundea înaintea ochilor noștri țermurii insulei.

Ne depărtasem deja de insula Ischia

La petițiune se vor aclude:

a) Conspcctul detaliat în jug. cat. asupra extensiunii teritorului celor interesați cari doresc să cultive cânepă sau in;

b) Cospectul referitor la depărtarea de comunele respective a locului menit pentru topitoarele proiectate în sensul ordinațiunii Nr. 48,000 emisă în anul 1894 în scopul executării art. de lege XII din 1894 cu privire la economia și poliția de câmp.

Alegerea locului celui mai potrivit pentru topiteare se va face cu ajutorul experților.

Planul topitoarei și preliminarul de spese ce este a se aclude la rugarea desamintită are să le facă grătit inginerul comitatului.

După ce, satisfacându-se tuturor cerințelor, a urmat concesiunea ministerială și s'au început lucrările sub conducerea și controla inginerului comitatului, are să urmeze și ajutorul de stat.

Inceperea lucrărilor are să se facă în timp de un an dela votarea ajutorului de stat; după trecerea unui an dela data rescriptului trebuie făcută rugare din nou.

Dacă pentru facerea topitoarei ar fi neapărat trebuineioase și alte lucrări artificiale, ministrul, în sensul art. de lege XII din 1894, va sprijini și aceste lucrări.

Ministrul va îngriji în fine și de modalitatea valorării semi-fabricatelor prelucrate prin singuratecele însoțiri.

*

Părțile transilvane și mai ales văile riurilor de aici sunt pare-că predeterminate dela natură pentru îmbrățișarea cât mai extinsă a culturii cânepii, iar singuratece regiuni din câmpia Adrealului, din co-

și intrasem în canalul, care separă capul Misène de insula greca Procida. N'aveam decât un singur drum de scăpare: anume să trecem peste canal la stânga în golful de Baia și să ne adăpostim în apa liniștită a acestuia.

Bătrânul pescar nu hesită nici un moment. Arunca repede o privire în jurul său, ca un om rătăcit care se suie pe un arbore pentru a căuta drumul pierdut, apoi aruncându-se la cârmă striga: »Ves! și din toate puterile băț, trebuie să înaintăm pe lângă capul de Misène mai iute ca vântul, căci dacă vântul ne va întrece suntem perduși.» Noi îl ascultăram precum corpul ascultă instinctului.

Cu ochii ațintiți întră bătrânul pescar, noi așteptam ca acesta să ne anunțe în ce direcție să văslim. Primind semnul, începăram să văslim din toate puterile noastre. Mult timp însă nu se putură opune lopețile contra mării infuriate. Vre-o zece valuri dintre cele mai puternice ne aruncară în strîmtoarea canalului. Inse vântul ne-a întrecut după cum a zis pilotul și asvirlindu-se între capul Misène și vârful muntelui Epomeo din

mitatul Hunedoarei, din Săcuime etc. sunt foarte favorabile culturii inului.

E timpul să ne cugetăm și noi la favorurile ce sunt în prospect pentru viitor spre scopurile amintite și să facem totul ca să beneficieze și comunele noastre de aceste favoruri, cu ajutorul căroră li-s'ar deschide izvoare noue de câștig și bunăstare.

R. E.

Memorandul Episcopatului

bisericeii gr-or. române din Ungaria și Transilvania, înaintat d-lui ministru de instrucțiune BERZEVICZY, în cestiunea reformelor școlare.

Escelența Voastră D-le Ministrul!

Provocându-ne la deobligătoarea amabilitate, cu care în 26 Maiu a. c., când în obiectul proiectului de reformă a legilor asupra învățământului primar am avut onorul a ne putea presenta personal înaintea Escelenței Voastre, ați binevoit a lua la cunoștință aprobătoare înștiințarea noastră, că la timpul său vom subșterne Escelenței Voastre în scris observările noastre amănunțite referitoare la proiectul amintit, ca reprezentanții bisericeii gr-or. române din Ungaria și Transilvania și în înțelesul îndrumării primite de la consistoriul nostru metropolitan, nu mai puțin urmând simțului nostru de iubire pentru biserica și patria noastră, cu adânc respect avem onorul a înșira în cele următoare observările noastre și a da expresiune acelor prea serioase temeri, de cari sunt cuprinse inimile noastre în fața proiectului de sub întrebare, atât din punctul de vedere al bisericeii și al școalelor noastre confesionale, cât poate și mai mult cu referință la interesele mari generali ale patriei.

VIII.

Era o nebunie ca să îndrăsnesti a trece prin acest canal cu o barcă atât de slabă, când o simplă coloană de spume o putea înghiți. Pescarul aruncă asupra capului de Misène luminat prin coloana de spume, o cântătură pe care n'o voi uita-o nici odată și desperat striga: E imposibil să trecem, ear' ca să te arunci în largul mării cu atât mai mult nu ne mai rămâne decât o cale: »să debarcăm în insula Procida sau să pierim.»

Frica în fața morții nu ne-a mai lăsat mult de gândit. Prinserăm din nou în mână lopețile și ne îndreptăram spre Procida, ale cărui focuri de seară ne măriră speranțele

Voim însă înainte de toate a semna, că aceste observări ale noastre nu vor urma seria articolelor de proiect, ci le vom preda grupate după categoriile conținutului lor, ca astfel chiar și prin această grupare se iasă mai ușor în evidență scopul și tăria lor.

Escelența Voastră d-le Ministrul!

În patria noastră sute de ani exclusiv școalele noastre confesionale au propagat cultura, și îndreptățirea lor întru aceasta nici odată din partea nimănui nu a fost contestată, ba tocmai dinpotrivă, în toate timpurile cei mai distinși patrioți s'au nisuit a asigura și prin legi aceste drepturi ale confesiunilor.

Ast-fel în deosebi cu privire la biserica noastră §-ul 8 al art. de lege XX din 1848 apriat asigură ortodoxilor răsăriteni dreptul de a dispune în afacerile lor școlare și religioase, ear' §-ul 3 al art. de lege IX din 1868 tocmai pe temeiul legii susamintite declară, că credincioșii bisericeii noastre sunt îndreptățiti a-și conduce și regula ei înșiși afacerile lor școlare. În urma îndrumării cuprinse în această lege a sancționat Majestatea Sa în 28 Maiu 1869 Statutul-Organic al bisericeii greco-orientale române din Ungaria și Transilvania. Pe temeiul acestui Statut biserica noastră are dreptul de a înființa și susține școale confesionale de tot soiul, a aplica la aceste școale puterile didactice fără nici un amestec străin, a disciplina pe profesorii și învățătorii săi, a compune planurile de învățământ și a să îngriji de cărțile didactice pentru școlile sale. Tot pe temeiul acestui Statut, biserica noastră are dreptul a-și cualifica înșăși pe profesorii și învățătorii săi. Aceleași îndreptățiri ni-le asi-

noastre. Înaintăm însă foarte încet. Era deja noapte. Spuma talazurilor, norii cari se adunau în mase compacte pe bolta cerească măreau întunerecul. Bătrânul porunci băiatului să aprindă o torță, parte pentru a căuta calea, pe care trebuie s'o ia, parte pentru a arăta marinarilor din Procida că o barcă se afla în pericol, în canal.

Era un spectacol sublim și în acelaș timp și oribil, de a vedea pe sormanul băiat acățat cu o mână de catarg, ear' cu cealaltă ținând deasupra capului său o faclă, care răspânda o lumină roșietică, a cărei flăcări bătute de vânt se încolăceau împrejurul băiatului, pârindu-i părul și degetele.

Această schinteie înofătoare, care acum apărea în vârful valurilor acum dispărea în adâncimea lor, gata în tot momentul de a se stinge, și totuși reaprinsă, era ca un simbol a acestor 4 oameni vii, cari luptau între moarte și vieță în întunerecul și spaimetele acestei nopți.

(Va urma).

gură art. de lege XXXVIII, cum și art. de lege XLIV din 1868.

Drepturile acestora ale bisericii noastre, garantate prin legile fundamentale ale patriei, le vatămă următoarele dispozițiuni ale proiectului de sub întrebare:

1) Cu invalidarea totală a drepturilor autorității confesionale, comisiunea administrativă primește îndreptățirea, ca în contra învățătorilor noștri confesionali să pună în curgere proces disciplinar și să-i amoveze pe aceia din posturile lor, fără considerare la aceea, dacă școala respectivă primește ori ba ajutorul din partea statului (§. 41).

2) Ministrului i-se dă dreptul a încredința comisiunii administrative disciplinarea învățătorilor confesionali în toate acelea cazuri, când în înțelesul §-lui 7 al art. de lege XXVIII din 1876 are loc procedura disciplinară (§. 44), ceea-ce din nou confirmă excepțiunea noastră de sub p. 1.

3) Dacă vre-un învățător ar fi amovat din postul său prin sentința comisiunii administrative, atunci pe noul învățător îl numește ministrul de culte și și instrucțiune publică fără a asculta măcar în privința aceasta opiniunea susținătorului școlii (§. 42). Aceasta dispozițiune face iluzoriu dreptul autorității confesionale de a-și alege învățători și tot-odată dărimă acel principiu cardinal al autonomiei noastre bisericesti că toate stațiunile preoțești și învățătoarești să îndeplinesc prin alegere. În cazul acesta pentru răutatea, ori incapacitatea unui individ se știrbesc drepturile bisericii întregi, fără ca însăși această biserică să fi dat ansă la astfel de dispozițiuni.

4) Toate legile noastre școlare de până acum, cum și art. de lege XLIV din 1868 recunosc confesiunilor dreptul de a stabili limba de propunere în școlile susținute din puterile lor. Acest drept și mod indirect se scoate din vigoare prin §.ul 13 al proiectului de sub întrebare, care dispune, că dacă în vre-o școală cu limba de propunere nema-ghiară s'ar afla între școlari 20% cari au limba maghiară ca limbă maternă atunci și limba maghiară are să se folosească ca limbă de propunere, cu toate că la cas de trebuință, fără nici o siluire legislativă, chiar susținătorul școlii ar putea dispune aceasta.

5) Proiectul de lege voiește să nimicească acel drept sfânt al bisericii noastre, ca ea însăși în cercul său de competență absolut independent, să dispună despre instruirea religioasă a elevilor săi și voiește cu deservire a scoate din vigoare faptul, că biserică noastră este biserică gr.-or. națională română, care ast-fel este recunoscută prin toate legile statului. Aceasta o făptuesc §-ii 13 și 55 ai proiectului, cari dispun, ca

în școlile unde limba de propunere este cea maghiară, religiunea asemenea are a se propune în limba ungurească, când este mai presus de ori-ce îndoială, că biserică gr.-or. română religiunea nu o poate instrui, decât numai în limba românească, adică în limba aceea, care constituie condițiunea de existență a acestei biserici, căci dacă alt-fel ar face, atunci ea nu numai ar vatăma legile fundamentale ale țării, ci însăși și-ar denega caracterul său național, care peste tot îi dă dreptul de existență. Căci în cazul contrar această biserică ar putea să fie biserică greco-orientală, dar' nu ar putea să fie biserică românească. Și de alt-fel însă afacerea nu mai este afacere școlară, ci afacere biserică, și ast-fel prin dispozițiunea excepțională, proiectul a depășit cercul de competență designat prin obiectul său, și — credem, că involuntar, — dar' de fapt pricinuesc turburarea păcii religioase în țara noastră. Pentru încungiuirea tuturor neînțelegerilor suntem necesități a declara aci din capul locului, că biserică noastră peste tot și sub nici o împrejurare instruirea religiunii nu o poate face în altă limbă, decât numai în limba românească, ceea-ce a enunțat prin conclud și congresul nostru național-bisericesc din 1903

6) Vatămă dreptul nostru autonom și §-ul 67 al proiectului, care dă drept comisarului ministerial, ca la examenul fundamental de cualificațiune să poată pune întrebări fiecărui elev din fie-care studiu.

7) Dreptul de a cualifica învățătorii §-ul 71 îl ia cu deservire din competența contesiunilor și acest drept îl transpune comisiunii examinătoare de stat, ai cărui membri pot să fie și indivizi, cari nu aparțin confesiunii noastre.

8) Conform dispozițiunii §-ului 18 ministrul dă concesiune pentru instrucțiune în școlile cu mai mulți de 80 elevi, ceea-ce asemenea vatămă cercul de competență al autorității confesionale.

(Va urma).

NUCUL.

Acest pom îl întâlnim foarte des prin grădinile din regiunea de coline și pe escarpele muntoase, printre stânci de piatră, unde înfruntă cu multă bravură cele mai critice întemperii ale climatei.

Cu o vigoare caracteristică, acest arbore crește atât în locurile bogate cât și în cele sărace.

Nucul are o rădăcină principală sau pivot, care crește drept în jos, perforă solul și subsolul în care se înfige așa de bine în cât el nu știe ce va să zică a să încovoia înaintea vânturilor violente; cum am zice, nu-și încovoiaie vârful lui.

Nucul are un trunchiu scurt însă drept și neted.

Cam la 2—2.50 m. de la pământ, se începe ramificarea acestui pom cu o coroană de crăci bogată care-i dă o înfățișare de un copac foarte frumos.

Pe această coroană se fac anual câte 10—12 mii de nuci după sol și după anotimp; s'au văzut arbori de nuc cari au produs câte 100 mii nuci (N. R.). Nucile se întrebuințează pentru necesități casnice. În bucătărie sămburii de nucă sunt căutați pentru diferite preparațiuni de prăjituri dându-le un gust plăcut; sunt în acelaș timp foarte nutritivi.

În unele părți muntoase din sămburii de nucă, pișați, se scoate într'un mod primitiv (storcând cu mâna sămburii pișați bine, frământați cu sare și puțin încălziți), un ulei foarte gustos pe care populațiunea rurală îl întrebuințează la gătit în zile de post în locul untdelemnului.

Din nenorocire această mică industrie, e prea puțin cunoscută și pe cale a se stinge, ca multe altele, fiindcă atât populațiunea de oraș, precum și o mare parte din populațiunea rurală întrebuințează în economia de casă untdelemnul care ni se aduce din străinătate.

Din nesocotință nu usăm de produsul nostru, preferim să importăm un produs străin cu etichete frumoase, pus în sticle sau alte vase tot streine, care suntem deprinși a plăti valoarea îndoită cu frumosul aur al țării.

Nu sunt contra acestor încercări; de multe ori sunt bune, dar' nu-mi pot închipui cum într'o țară de români să nu se gândească cineva la industria uleiului de nuci într'un mod sistematic, servindu-se de instrumente mai perfecționate pentru extragerea lui.

Untdelemnul e bun; noi însă trebuie să fim puțin protecționisti, să nu desprețuim în totul produsele naționale, și să ne mândrim că ne dă mâna a avea la masă un untdelemn de Nisa. Trebuie să fim cumpătați în dorințele noastre, să muncim cu multă inteligență, statornicie și răbdare sacrificând gusturile și vanitățile noastre, economice.

Făcând o socoteală a cantității de untdelemn ce se importă din străinătate, și care nu în tot, ci numai o parte să fie înlocuit cu uleiul de nuci, ar putea rămânea o sumă frumoasă de bani pe piețele țării noastre, dacă o bună parte locurile țării ar fi plantate cu livezi de nuci. Ar îndulci clima și ar mōdera vânturile violente, cari suflă cu putere, desvălind casele sătenilor de câmp.

Afară de aceasta, asupra sănătății vânturile au o acțiune vătămătoare. Predispun pe om la o stare violentă, îl fac nerăbdător, nervos și viața îi e de scurtă durată.

Probă evidentă e că la munte sunt oamenii mai blajini de cât la câmp.

Pe muntenii îi vezi cu părul alb colie atârând pe umerii lor, la adânci bătrânețe: pe când oamenii de câmp sunt duși de tineri pe lumea cea de veci.

Afară de trebuințele locale, nucile s'ar mai putea exporta, vânzându-se cu prețul de 3—5 50 lei mia de nuci, după mersul pieței, dând astfel în medie fie-care nuc un venit brut de 30—40 lei pe an.

Ca lucrări de cultură anuale, nucul nu e de loc pretențios și el se înmulțește foarte ușor.

Dacă unei ciori îi scapă din cioc o muncă găsită, ea răsare acolo unde a căzut; această origine o au aproape toți nucii din țară, căci omul se îngrijește foarte puțin de acest arbore. Are grijă toamna la scuturatul fructelor și, dacă iarna e grea, săteanul, lipsindu-i lemnele de foc, își ascute toporul cu care taie arborele pentru a-l arde.

După cum arătați mai sus, nucul se înmulțește foarte ușor. Se fac brazde sau răzoare de pământ muncit, late de 1 m. și lungi de 10 m. Pe aceste răzoare se fac rigole (șanțulețe) la 0.15—0.20 cm., se înfig aci nucile, din soul care voim a avea arbori de plantat. (Va urma).

Răsboiul ruso-japonez.

Săptămâna aceasta s'a scris și s'a vorbit foarte mult despre *Port-Arthur*. Vorba e că, Japonezii au dat numeroase asalturi asupra cetății și cu jertfe neșpus de mari au reușit să cucerească câteva forturi mai însemnate, din cari pot să-și îndrepte tunurile asupra interiorului fortăreței.

Cu toate atacurile lor eroice, Japonezii n'au putut să ocupe *Port-Arthur*. Rușii dispun încă de numeroase mijloace de apărare și de întărituri mari, în cari pot să se retragă, fără să-și fi pierdut dominațiunea asupra liniei interne de apărare.

După știrea unui ziar rusesc pozițiunile cucerite de Japonezi dela 26 Octombrie până la 3 Noembrie, sunt situate toate în afară de cercul marilor forturi.

O știre mai nouă din *Cifu* anunță, că Japonezii au încetat cu asalturile și că blocada lor s'a redus foarte mult.

Fapt însă este că operațiunile Japonezilor la *Port-Arthur* înaintează zi de zi, așa că în cele din urmă cetatea va cădea totuși. Presa militară din *Petersburg* începe deja să pregătească opiniunea publică pentru acest eveniment.

Pe câmpul de război din *Munciuria* nu s'a întâmplat nimic deosebit. Cele două armate inimice se pregătesc pentru campania de eamnă. În *Manciuria* a dat frigul. Rîurile încep să înghețe, chiar și fluviul Hun a înghețat. Evenimente mari și decizătoare nu se crede că se vor întâmpla curând.

NOUȚĂȚI

Stipendii pentru meseriașii români. Comitetul bisericii sf. Nicolae din Brașov, a decis în ultima sa ședință, să acorde 4 stipendii à 100 cor la ucenicii dela meserii, cari s'ar hotări să îmbrățișeze cele 4 meserii: rotăria

făuria, dogăria și cioplitoria (în peatră). De acestea ajutoare se împărtășesc numai ce cari aparțin bisericii amintite.

Reuniunea tinerilor comercianți din Lugoj aranjează o serie de prelegeri publice în sala mare a casinei maghiare din loc în favorul fondului său de ajutorare, ce se înființează. Programul: Sâmbătă 12 Noembrie dl Nic. Lendvay protonotar onorar al comitatului Timiș și redactor, despre »iubirea de oameni și iubirea de patrie.« Mercuri 16 Noembrie dl Dr. Simon Handler: »Despre tragedia omului« a lui Madách. Sâmbătă 19 Noembrie dl Dr. Adolf Vértes, avocat în Timișoara, despre »Credință și știință«. Mercuri 23 Noembrie Dr Iuliu Kovács, profesor gimnasial în Timișoara, despre »Formalități sociale«. Sâmbătă 26 Noembrie Dr. Alex. Szana, medicul șef al azilului de copii și al policlinicii de copii în Timișoara, despre »Apărarea copilului.« Inceputul totdeauna la orele 8 $\frac{1}{2}$ seara. Prețul de intrare: pentru membrii ordinari ai Reuniunii 1 coroană la toate prelegerile, pentru ceilalți 2 cor. de persoană la toate prelegerile. Biletele se vînd la firma Ede Günberger, la cofetăria Kosár și la notarul Reuniunii Alex. Deutsch.

Școala de cadeți din Sibiu. La școala de cadeți de infanterie în Sibiu sunt primiți în cursul I. pe anul școl. 1904/5 următorii elevi români: Vasiliu Birbu din Geoagiul sup. (com. Hunedoarei), Aureliu Feier din Tergul Murșului. Emihu Savu din Lancrém (com. Sibului) Ioan Pop din Bistriță, frații Stefan și Corneliu Martitovici din Mahala, Ioan Georgescu din Poiana Sibiului, Emiliu Mosora din Orăștie, Eugeniu Oancea din Alba-Iulia și Ioan Vancea de Buteasa din Tergul Murșului.

Emigrare. Luni dimineața au sosit 1400 cetățeni unguri la Fiume pentru a emigra în America nordică. De altă parte se anunță, că a sosit la New-York vaporul »Pannonia« cu 1918 emigranți unguri.

Un erou român căzut pe câmpul de război din Extremul orient. Ziarul »*Carbinski Wiensnik*«, ce apare în Charbin (Manciuria), scrie următoarele: »Locotenentul *Penescu*, Român din Basarabia, fu trimis de generalisimul *Kuropatkin* la generalul *Orloff* cu ordinul de a înainta. La întoarcere află, că Japonezii au tăiat linia rusească și înaintează spre rezervele rusești. A se întoarce la cartierul general al lui *Orloff*, era prea târziu fiindcă acestea se retragea spre rezerve făcând în același timp sforțări uriașe spre a împedea înaintarea dușmanului. În acest moment critic *Penescu* întâlnește 2 companii din regimentul *Insarski*, întorcându-se decimați din luptă. Nu mai avea nici un ofițer. *Penescu* se pune în fruntea acestor companii, însușindu-i la un nou atac. Soldații urmară cu entuziasm prin o ploaie de gloanțe pe noul lor comandant. Erau deja piept la piept cu Japonezii. Ura! strigă *Penescu*, și în fruntea soldaților se aruncă asupra dușmanului. Un glonț de revolver înse îi stinse viața. Așa a murit pe câmpul de onare Românul basarabean!..

Crima dela Jdioara. Curtea cu jurați din Lugoj condamnase la moarte pe *Lena Daminescu* din Jdioara, care a instigat pe *Stefan Radu*, *Ioan Radu* și *Stefan Popescu* să omoare pe *Damaschin Daminescu* și să-ia banii. Curtea a nimicit sentința tribunalului referitoare la *Lena Daminescu* și a condamnat-o la 15 ani temniță grea. Sentințele referitoare la ceilalți acușați Curtea le-a aprobat.

O bandă de hoți în Torontal. Gendarmii au prins la *Canija-maghiară* (com. Torontal) o bandă de 24 hoți, cari până acum au comis 104 spargerii și jafuri. La ei s'au aflat 127 chei false. Descoperirea bandei s'a întâmplat așa, că hoții neputându-se înțelege la împărțirea jafului, s'au luat la bătaie și astfel a atras asupra lor atențiunea gendarmeriei.

O întâmplare îngrozitoare de pe câmpul de război dela Liaoyang publică acum ziarele rusești din Siberia. La un atac neașteptat, ce la făcut o trupă mai mare japoneză, ascunsă într'un câmp de meiu, asupra unui detașament rusesc, au fost uciși aproape toți ofițeri și soldații celor 6 companii rusești. Compania căpitanului *Sch.* a fost complet nimicită și numai căpitanul scăpase cu viață, dar' și el rănit. În noaptea ce urma după aceasta lupă sângeroasă căpitanul dispăru. Un camarad al său pleacă în căutarea lui și îl găsi în mijlocul câmpului de luptă, șezând pe o piatră. În jurul lui, zăceau trupurile soldaților căzuți, aranjați în linia de bătaie. Căpitanul, care își eșise din fire, adunase pe ofițerii și soldații companiei sale, toți morți, în jurul său și când se apropiea camaradul plecat în căutarea lui, se scula deodată și cu sabia scoasă răcnii: »Sunteți toții aici, flacăii mei? Sergentule *Manin*, urmează-mă! Înainte! Înainte!« Apoi se întoarse din nou spre trupurile nemișcate, începu să le numere și agrăi pe fiecare cu vorbe blânde. Numai cu mare greutate a putut fi dus nenorocitul căpitan care nebunise, din mijlocul celor morți.

Fură și dinții din gură. Deunăzi a mers la poliția din *Budapesta* o doamnă și s'a plâns că cineva i-a furat dinții. — »Te rog, d-le concepist, un mizerabil mi-a furat dinții.« — »Dinții?« se mira ofițiantul. — »Da, dinții.« — »Dar' d-nă e imposibil să fure cineva dinți.« — Nu-i imposibil, pentru că erau dinți falși. Erau noui nouți și m'au costat 30 florini.« — »Așa? I acum înțeleg. Dar' cum s'a întâmplat turtul? Acasă?« — Nu, dar' am fost în muzeu și am șezut pe un divan. Cum, cum nu, am adormit și când m'am deșteptat, dinții din gură nu erau nicăiri.« Apoi d-na a început să plângă, pe când concepistul polițial abia își putea stăpâni risul. Totuși i-a promis că va căuta pe hoț, deși nu are speranță că-l va prinde, pentru că pe unul, care fu și dinții din gură, nu-l prea poți prinde.

Fără nici un reclam crucea sau steaua dublă electro-magnetică a dlui Müller Albert, Budapesta V., Vadász utca 42/G. a devenit renumit în toate părțile lumii.

Foarte mulți după folosirea crucei s'au vindecat de boale vechi, așa încât dela aceștia în toată ziua sosesc scrisori pline de mulțămire. Dl fotograf Eisschld Adolf din Cservenka următoarele a scris: »De mult timp trebuia să-mi arăt marea mulțămire ce o am față de aparatul aflat prin Domnia-Ta, asta însă cu adinsul am tăcut-o până acum, deoarece cu cea mai mare curiozitate am așteptat a afla, nevasta mea, ce cu ajutorul crucei R. B. 86967. deveni iarăși de boala avută? prin urmare cu cea mai mare bucurie constatez că nevasta mea, care durind-o peptul și stomacul avea în genere lipsa poftei de mâncare, dureri de cap și multe alte boale, cu ajutorul aparatului D-voastre s'a făcut pe deplin sănătoasă, prin urmare aparatul D-voastre sunt silit a-l lauda și a-l recomanda fiecărui suferitor de boale.

Prețul aparatului mare 6 coroane.

Stampilarea vaselor

pentru vin sau rachiu.

Este cunoscut îndeobște că transportul beuturilor spirituoase cu trenul și punerea lor în comerț se poate face numai în vase stampilate sau măsurate.

Măsurarea și stampilarea acestora se face de oficiul competent din centrele comitatelor și a orașelor cu magistrat. —

În înțelesul unei ordinațiuni ministeriale din anul 1874 pentru stampilare se solvesc următoarele taxe:

Până la 50 litre = 20 fil.; dela 50—150 litre = 30 fil. și de aci în sus de fiecare 10 litre = 2 fileri.

În casuri când măsurarea vaselor se face acasă la cel interesat se socotesc speșele de drum și diurn de 8 coroane la zi pentru oficiantul respectiv.

Dacă pentru speșele de drum se pune la dispoziție trăsura corespunzătoare, atunci acelea nu se pot socoti.

Asemenea se împart speșele de drum și diurnul dacă mai mulți locuitori din comună se folosesc de măsurarea vaselor lor.

Redactor responsabil: George Suciu.

!!Noroc deosebit la Török!!

De neîntrecut

este norocul, care favorizează colecturile noastre principale.

Mai mult de 17 milioane cor. am plătit în scurt timp, mușterilor nostri. Singur în timpul din urmă **cele mai mari câștiguri**

Având deci loteria aceasta cele mai multe șanse de câștig dintre toate loteriile din lume, îndemnăm pe fiecare ca dela acesta să-și procure losurile. — În a 15-a loterie de clasă reg. ung. se vor trage din nou din

110.000 losuri 55.000

cu câștig în bani. În total se vor sorti în curs de 5 luni enorma sumă de

14 Millionen 459.000 Kronen

în ca. 5 Monaten verloost.

Der grösste Gewinn beträgt im glücklichsten Falle:

1,000.000 Kronen.

Speziell 1 Prämie mit **600.000**, 1 Gewinn à **400.000**,

1 à **200.000**, 2 à **100.000**, 1 à **90.000**, 2 à

80.000, 1 à **70.000**, 2 à **60.000**, 1 à **50.000**,

1 à **40.000**, 5 à **30.000**, 3 à **25.000**, 8 à **20.000**,

8 à **15.000**, 36 à **10.000**, und noch viele andere;

zusammen 55.000 Gewinne und Prämie im Betrage von

Kronen 14.459.000.

Costul losurilor originale de clasa I. este:

pentru o opitme ($\frac{1}{8}$) fl. —75 sau cor. 150 pentru un pătr. ($\frac{1}{4}$) fl. 150 sau cor. 3—

„ o jumăt. ($\frac{1}{2}$) „ 3— „ „ 6— „ 1 întreg ($\frac{1}{1}$) „ 6— „ „ 12—

și se trimit cu ramburs sau în urma trimiterii anticipată a banilor.

= Planurile oficiale se trimit gratis. =

Cererile pentru losuri originale rugăm a le face cu încredere până în

24 Noembrie n. e. la

A. TÖRÖK & Co.

Casă de bancă în Budapesta.

==== Cel mai mare debitant al Ungariei în loteria de clasă. =====

Secțiunile loterie de clasă a colecturii noastre principale sunt:

Centrala: Theresienring 46/a.

2. filială: Museumring 11.

1. filială: Vaitznerring 4.

3. filială: Elisabethring 54.

Scrisoare de comandă: a se tăia. **Dlor A. Török & Comp. prim-colectorii, Budapesta.**

Vă rog a-mi trimite.....losuri originale de clasa I. a loteriei de clasă reg. ung. privilegiate, dimpreună cu planul oficial. (250) 5—6

Suma de coroane..... { este a se ridica prin ramburs } ce nu convine rugăm a șterge. { urmează prin mandat postal. }

Adresa exactă

Nu există

Săminte agricole și de grădină mai bune și mai recomandabile

ca acelea, care le expediază de 28 ani

MAUTHNER ÖDÖN Furnisorul Curții Regale în BUDA-PESTA.

Cancelaria și depozitele: Str. Rottenbiller 33. Localul de vânzare: Str. Andrássy 23.

Catalogul ilustrat, de 226 pagini, se trimite la cerere gratuit și franco.

— Un culegător tipograf român, află condițiile începând cu 1 Decembrie n. c. — la institutul tipografic „Minerva” din Orăștie.

Pentru 5 coroane trimit 4 1/2 chilograme (c. a. 50 bucăți) puțin deteriorat dar' fin

SĂPUN DE TOALETĂ

ales frumos, de rose, crin, iorgovan, vioarele, resedă, iasmin și lăcrămioare. — Pe lângă trimiterea înainte a sumei sau cu rambursă trimite:

Alexandru D. Scheffer
Budapesta, VIII, str. Bezerédi nr. 3.

CUMPENE

pentru **comerțiu, industrie** și **economie** solid și exact lucrate, ofere spre cumpărare

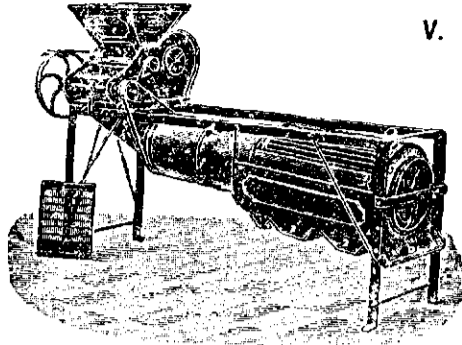
I-ma Fabrică de Cumpene Transilvană

VICTOR HESS Sibiu (N.-Szeben)

La cerere se trimite catalog (228)
41-52 ilustrat gratuit și francat.

CAROL F. JICKELI, Sibiu (Nagy-Szeben).

v.

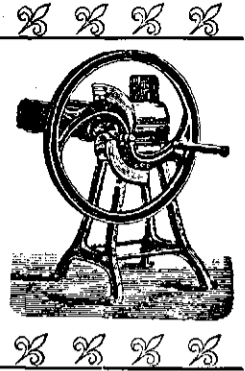
TRIOARE

Lăetoare de pae ***

*** Lăetoare de napi

Cuțite pentru tăiat pae

(141) 43-52

~~~~~ Toate acestea se află de vânzare la firma sus numită, dela care — la cerere — se poate căpăta informațiuni și preț-curent gratuit. ~~~~~

BANI

Fără spese anticipative!
Imprumut de bani cu amortisare
de 4%

dela instituttele de bani de primul rang din Budapesta și străinătate, până la 3/4 a valorii realităților intabulate la locul I. și II. cu amortisare dela 15—65 ani.

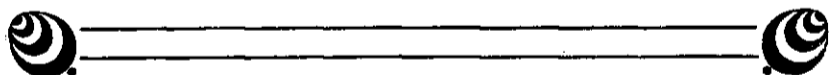
Credit personal! Pentru preoți, militari, oficianți de stat și privați, negustori, industriași, cu și fără giranți pe termen de 1— 15 ani; **acurateță, coulanterie și disorețune.**

Convertire de datorii la bănci și privați.

Noi redactăm și dăm explicațiuni amănunțite despre diferite întreprinderi vechi și noi, prin organe autorizate dăm opinii tehnice și geologice de experți și executăm și finanțarea acestor felii de întreprinderi.

(249) Prefacem întreprinderi existente în societăți pe acții etc. 7-26

MELLER LA JOS és Társa Budapest, VI., Teréz-körut 32.
(Firmă improtocolată judecătorește).

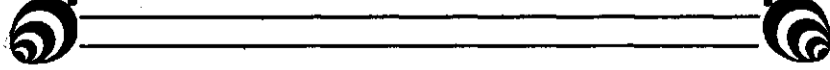
(255) **Cine dorește** 4-10

a vinde sau a cumpăra în timpul oel mai scurt: Moșii, păduri, băi (mine), fabrici, fabrici de țigle, mori joagere, neguțătorii complete, cărcime, băcăniile de toată mărimea etc. etc. Sau cine caută ocupațiuni, servitori, oficii, lucru să se adreseze la admistrația foii:

Organ special de concentrare a anunțurilor de folos general, de pe teritorul monarhiei austro-ungare.

Orăștie Strada Dealului nr. 11.

La epistole e a să atătura o marcă postală de 50 fileri.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

vindecă și inviorează

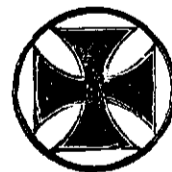
pe lângă garanție.

Deosebită atențiune rării, că acest aparat

e a se da împreju- vindecă boale vechi

(190) de 20

de ani. 42-

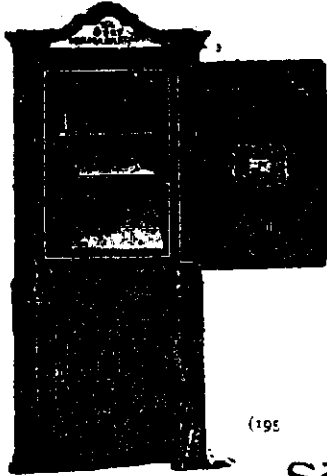
Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, fșituri de ureche, bătăie de inimă, sgârcturi de inimă, asma, auauul greu, sgârcturi de stomac, lipsa poștei de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenza, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria mea se află alestate incurse din toate părțile lumii, cari prețesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste alestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deoarece- „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, aprățiat și cercetat. Deja eștinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă indeosebi.

Prețul aparatului mare e 6 cor. folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 4 cor. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42 G. colțul strada Kálmán.

Casse de fer și oțel sigure contra focului și spagerii

pentru păstrat bani, registre și documente în toate mărimile și formele.

Soliditate garantată.

Prețuri eftine.

A se adresa la: Prima fabrică transilvană privilegiată ces. și reg. de casse de fer și oțel

— alui —

(195)

R. OSZY

49-52

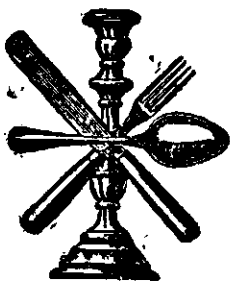
Sibiu — Nagyszeben

Strada Dumbrăvii Nr. 3.

Strada Bruckenthal Nr. 5.

Preț curent ilustrat se trimite la cerere gratis și franco.

Cumpănă de gospodărie gratis.

Trimit cu prețuri proverbial de eftine din magazinul meu, peste măsură asortat, *mărfurile mele de argint de Mexico* renumite și plăcute printr-undeea pentru bunătatea lor excelentă și anume: 6 bucăți cuțite de masă de argint de Mexico, 6 buc. furculițe de argint de Mexico, 6 buc. linguri de argint de Mexico, 12 buc. lingurițe de argint de Mexico pentru cafea, 6 buc. excelente cuțite pentru dessert, 6 buc. excelente furculițe pentru dessert, 1 lingură de argint de Mexico pentru scos supă, 1 lingură de argint pentru scos lapte, 2 bucăți sfesnice de masă elegante, pentru salon.

46 buc. laolaltă numai fl. 6.50.

Fiecare cumpărător primește, afară de aceste, în dar o cumpănă de gospodărie, care poate suporta 12½ k.g. și care funcționează corect, despre ce ofer deplină garanță. Cumpănă o primește cumpărătorul absolut gratis. *Argintul de Mexico* este un metal absolut alb (și inlauntru) pentru a cărui durabilitate și excelentă calitate ofer garanță pe 25 ani. Expedarea se face trimițând suma înainte sau cu rambursă din magazinul european.

Un aparat american bun pentru fertul grabnic și o cumpănă de casă, gratuită.

(246) **ALEXANDRU D. SCHEFFER** 9-52
Budapesta, VIII. Strada Bezerédi, numărul 3.

Crucea ori steaua electro-magnetică dublă.

D. R. G. M. Nr. 88.503.

Aparatul acesta vin-lângă garanță: reuma, insomnia, epilepsia, ner-tit, clorosa, durerea de tență, influență, precum nervi. Bolnavul cel-ce

decă și recrează pe asthma (respirația grea), vositatea, lipsa de apedintți, migrena, imposi-tot felul de boale de nu se poate vindeca în decurs de 44 zile, în întoarcem banii imediat. Celui-ce nu-i mai ajută nimic, să încerce cu aparatul meu; căci sunt convins despre efectul sigur al aparatului meu.

Prețul unui aparat mare 6 cor. Prețul unui aparat mic 4 cor.

a se folosi la boale de nervi cronice.

a se folosi la boale mai ușoare.

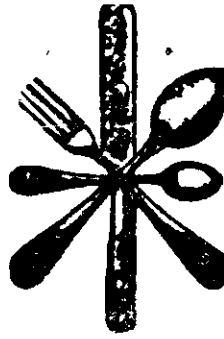
Comandele le îndeplinește în patrie și stăinătate:

(246) **ALEXANDRU D. SCHEFFER** 9-52
Budapesta, VIII., Strada Bezerédi, numărul 3.

Editura și proprietatea inst. tip. „Minerva“

Cumpărare ocașională!

32 bucăți numai 6 fl.

În urma prea marelui deposit al unei fabrici de obiecte de metal, sunt încredințat să vînd marfa acesteia în prețul cu care se face. Spedez dară, până când depositul sustă, contra ramburs:

6 bucăți linguri de supă din cel mai fin argint de gloria, 6 furcuțe (furcuța într-o bucată) din cel mai fin argint de gloria, 6 cuțite din cel mai fin argint de gloria, 12 lingurițe de cafea din cel mai fin argint de gloria; 1 sitiță de străcurat laptele și 1 sitiță de străcurat supa. — 32 bucăți cari costă numai 6 fl., toate noue și bune și frumos poleite. Acestea mai de mult au costat 25 fl.

Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se înlocuște cu cel mai scump argint, și ca unul fiecare să fie convins despre adevăr, mă oblig a remite banii numai de cât dacă marfa nu ar conveni. — Garnitura e cel mai potrivit dar de cununie, și nu trebuie să ipscască din nici o casă.

Singur expeditor este: **Iosif Auffmanberg's Centrale**

(226) 43-52

Budapesta VI., Strada Proféta nr. 5.

Comandele se trimit spedând banii înainte sau contra ramburs.

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai mari bănci din țeară și exoperează

împrumuturi pe pământuri și edificii

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai ieftine interese, și anume pe termen de 10—70 ani cu 2%—5¼%.

Credit personal cu giranți și obligație pe 5—10 ani

La funcționari de stat, comitat și oraș, precum și la oficeri, credit simplu și fără giranți, pe salare dela K 1800 mai sus.

La dorință servim cu informații, rugând marcă postală.

(230) **„PECUNIA“** întreprindere de credit, 43-52
Sibiu (Nagyszeben) Strada Poplăcii nr. 27.

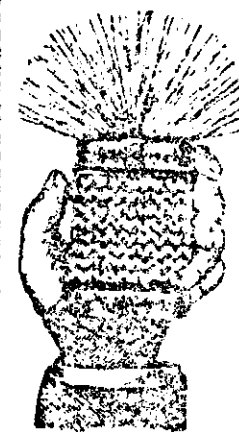
Nou!

Lampă electrică de busunar

cu mecanism american indispensabilă pentru ori-ce economie casnică.

Să poate purta și în busunar, e durabilă, comodă și corăspunzătoare.

La flecare e de lipsă pentru luminarea chitilor, treptelor, ambitelor și localităților laterale.

Pentru oficeri la exerciții, pădurarilor și vânătorilor pentru serviciu de noapte e tare acomodată; pentru turiști sunt indispensabile, pentru medicii și moașe cu ocașunea vizitelor de noapte. În fabrice,

mori, pivnițe și deposite unde se păstrează materii explosive, sunt de mare însemnătate, pentru călători ce sosesc noaptea sunt neprețuite. Pentru econoame este o bucurie. Nu sunt în urma ei picături de lumină pe padiment și covoare. Pe proprietari și economi îi păzește de atacuri și foc; cu aceasta te poți sui și noaptea în pod unde se păstrează nutrețul. — E sigură contra focului. Se poate folosi de mai multe mii de ori și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1 coroană 20 fileri subministrăm altul nou. **Prețul 4 coroane.**

Cu reflector și linte măritoare executată foarte fin 5 cor.

— Strat de rezervă 1 cor. 20 fl. —

(227)

Se trimit cu rambursă de

43-52

Stabilimentul Central alui **IOSIF AUFFENBERG**
BUDAPEST, Strada Proféta 5.

Tip. Institutului tipografic „Minerva“ în Oraștie.